

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: اعداد صلاة/مواقیت الصلاة

بحث درباره اعداد فرائض و نوافل با توفیق پروردگار متعال تمام شد و الان بحث در اوقات فرائض می باشد، از ضروریات اسلام و فقه ما این است که صلوات فریضه وقت معینی دارند، در این بحث آیات و روایات فراوانی داریم منتهی فقهاء ما نوعاً آیات قرآن را ذکر نکرده اند و بیشتر به ذکر روایات پرداخته اند در حالی که اهل تسنن به ما اشکال می گیرند که چرا در متون فقهی خیلی آیات قرآن را ذکر نمی کنیم، بعلاوه می گویند شما در روایاتی که در متون فقهی خودتان دارید اول احادیث نبوی را ذکر نمی کنید بلکه ابتدا احادیث اهل بیت و بعد احادیث پیغمبر را نقل می کنید، عرض می کنیم که فقهاء ما تعمد نداشتند ولی خب اینطور شده، علی ای حال ما در بحث خودمان یعنی مواقیت الصلوات الفریضة علاوه بر روایات آیات قرآن را نیز نقل می کنیم.

آیه اول: ﴿فَاقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾^۱. نماز نسبت به مومنین مکتوبی است که وقت مشخص و معینی دارد.

"تفسیر المیزان" جلد ۵ صفحه ۶۴.

"زبدة البیان" مقدس اردبیلی صفحه ۵۶.

"فقه القرآن" راوندی جلد ۱ صفحه ۸۱.

شهید ثانی در جلد اول کتاب شرح لمعه در کتاب قضاء وقتی شرایط مجتهد را ذکر می کند می فرماید مجتهد باید

۵۰۰ آیه شریفه که مربوط به احکام هستند را حفظ کند، ایشان در ادامه می فرماید علاوه بر اینها باید یک بنیه معنوی نیز داشته باشد و عمده همین بنیه و قدرت معنوی می باشد و بعد این شریفه را می آورد که: ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾^۲. جهاد یک معنای وسیعی دارد که شامل ما نحن فیه نیز می شود اما مفسرین فرمودند هدایت دو معنا دارد؛ اول راهنمایی و نشان دادن راه و دوم ایصال به مطلوب است و آیه شریفه همین را می فرماید که ما کسانی که در راه خدا جهاد می کنند را نه تنها کمک می کنیم بلکه آنها را به مطلوب می رسانیم و توفیقات زیادی به آنها می دهیم، امیدواریم که ما نیز در این راه گام برداریم.

آیه دوم: ﴿اقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾^۳.

این آیه مربوط به وقت نمازهای پنجگانه می باشد، مجمع البیان دارد که ابی جعفر و ابی عبدالله علیهما السلام کلمه "دلوک" را زوال معنا کرده اند پس دلوک الشمس یعنی زوال شمس و "دلوک الشمس الی غسق اللیل" شامل نمازهای ظهر و عصر و مغرب و عشاء می شود و بعداً نیز درباره دلوک الشمس بحث خواهیم کرد، و اما منظور از "قرآن الفجر" نماز صبح می باشد.

درباره این آیه مطالب بسیاری ذکر شده، سید هاشم بحرانی در تفسیر برهان که یکی از تفاسیر روائی ماست و بسیار خوب می باشد در جلد ۲ صفحه ۴۳۵ الی صفحه ۴۳۸ حدوداً ۱۷ خبر برای ما نحن فیه یعنی در تفسیر این آیه شریفه ذکر کرده و همچنین در صفحه

^۲ سوره عنکبوت، آیه ۶۹.

^۳ سوره اسراء، آیه ۷۸.

^۱ سوره نساء، آیه ۱۰۳.

مغرب و تصبحون نماز صبح و عشا نماز عشاء و تظهرون نماز ظهر و عصر می باشد. بنابراین آیات قران کریم به ترتیبی که ذکر شده دلالت دارند بر اوقات صلوات خمسسه یومیه. بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهیرین

۱۸۶ از جلد ۱۳ تفسیر المیزان این بحث ذکر شده، صاحب جواهر در جایی که از عدالت بحث می کند بعد از بحثهای فراوان آخر الامر می فرماید اگر قرار باشد بگوئیم عدالت آن ملکه و حالت خاص می باشد من فقط دو نفر از علماء را سراغ دارم که عدالت دارند یکی مقدس اردبیلی و دیگری سید هاشم بحرانی صاحب تفسیر البرهان می باشد.

آیه سوم : ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ (۳۹) وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَ ادْبَارَ السُّجُودِ (۴۰)﴾^۴.

مراد از قبل طلوع الفجر نماز صبح است و مراد از قبل الغروب نماز ظهر و عصر می باشد و مراد از ومن اللیل فسبحه نماز مغرب و عشاء می باشد، پس این آیه شریفه شامل نمازهای پنجگانه می شود.

آیه چهارم: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَ زُلْفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ﴾^۵. یک طرف نهار صبح است و یک طرف آن غروب است لذا "طرفی النهار" شامل نمازهای صبح و ظهر و عصر می شود و زلفا من اللیل شامل نماز مغرب و عشاء می شود، زلف جمع زلفی است مثل قرب جمع قریبی و زلفا من اللیل شامل نماز مغرب و عشاء می شود.

آیه پنجم : ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ (۱۷) وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ (۱۸)﴾^۶. مراد از تمسون نماز

^۴ سوره ق، آیه ۳۹ و ۴۰.

^۵ سوره هود، آیه ۱۱۴.

^۶ سوره روم، آیه ۱۷ و ۱۸.